

Militaire Spectator.

Dingsdag, den 11^{den} Deember.

De *Militaire Spectator* verschijnt op onbepaalde tijden. Men abonneert zich voor 10 nummers, bij alle Postdirecteuren en Boekhandelaren, door het geheele Koninkrijk à f 2, 25, franco per post. De Jaargang zal de 40 nummers niet te boven gaan. Alle inzendingen geschieden, franco, aan de Uitgevers BROESE & COMP. te Breda, met het opschrift: *Voor den Militairen Spectator*.

ALGEMEENE

VOORSCHRIFTEN EN BEPALINGEN VOOR GEVECHTEN.

EEN KORT OVERZICHT DER XIII^{de} AFDEELING VAN HET NIEUW
FRANSCH REGLEMENT VOOR DE VELDDIENST.

De gewigtige gebeurtenissen, welke wij misschien te gemoet snellen, door de tegenwoordigheid van een Fransch leger in de nabijheid onzer grenzen, maken het voor alle militairen van ons leger van het grootste gewigt, bekend te zijn met de bepalingen en voorschriften, welke de Fransche troepen moeten opvolgen, wanneer zij tegen eenen vijand ageren. Deze voorschriften, eerst onlangs gewijzigd en veranderd, en in een reglement vereenigd - hetwelk op den 3den Mei ll., onder den titel: *Ordonnance sur le service des armées en campagne* - zijn kortelings in het licht verschenen. Dezelve zijn in 21 afdeelingen en in 224 artikels verdeeld. Bij den intogt van een Fransch leger in België, had *Spectator* zich de gelegenheid verschaft, met den inhoud dezer voorschriften bekend te worden, ten einde hiervan datgene aan zijne lezers mededeelen, wat hij daarin van een *dadelyk belang* voor hen vond. De *XIII afdeeling* staat hierbij op den voorgrond, en het is daarom, dat hij gemeend heeft, de mededeelingen van eenige andere belangrijke artikelen te moeten verschuiven, om plaats aan het volgend *leknopt overzicht* interuimen - in de hoop verkeerende, dat zijne lezers de gedane moeite daartoe zullen weten te waarderen, en zich, voor het oogenblik, voor het gemis van een vervolg artikel door het onderstaande schadeloos te stellen.

XIII Afdeeling van voornoemd reglement (art. 134-138). Aangezien men omtrent de aanwending der strijdkrachten geene bepaalde grondregelen kan vaststellen; dewijl dezelve van het getal en de zamenstelling der vijandelijke troepen, van hunnen morelen toestand, van

de hoedanigheid des oorlogs en van het terrein, van de bekwaamheden der chefs, en eindelijk van het te bereiken doel afhankelijk zijn, zoo worden als grondslag de volgende algemeene bepalingen gegeven.

De voorhoede moet altijd trachten de vijandelijke voorposten, plotseling te overvallen en te verdringen, wanneer men dezelve niet kan opligten, of van hare hoofdmagt kan afsnijden; bemagtigt daarbij die punten, welke den aanmarsch der troepen dekken of verligten kunnen, of die voor het geval van terugtogt noodig waren; b. v. bruggen, engten, hoogten, bosschen; zoekt daartoe den vijand door gedurige aanvallen bezig te houden, en omtrent den aanmarsch en bedoelingen van het hoofdkorps in het onzekere te houden.

Wanneer stelling genomen is, en de voorhoede door hoogten en engten, welker bezetting noodig is, van het hoofdkorps gescheiden wordt, dan geschiedt zulks door troepen van het hoofdkorps.

Wanneer men in de nabijheid des vijands is, en men eenen aanval voor heeft, dan formeert men zich eerst - zoo het aantal troepen zulks veroorlooft - in verscheidene liniën; wanneer men echter slechts twee linien vormen kan, dan stelt men achter de vleugels der tweede linie onderscheidene bataillons in kolonne. De linien kunnen, naar de gesteldheid van het terrein, en naar gelang van den bedoelden aanval, ontwikkeld in bataille) of in kolonne zijn. De voorhoede kan hierbij met de overige troepen vereenigd, of ook eene zoodanige stelling innemen, dat gelijktijdig tot vervolging des vijands of tot dekking van den terugtogt kan gebezigd worden.

De reserve moet rugwaarts opgesteld worden en bij voorkeur achter het centrum of in de nabijheid dier punten, welke tot den aanval, of de verdediging het gewigtigste zijn, zij moet - zoo mogelijk - uit infanterie

en kavallerie bestaan, en is bestemd, de nederlaag des vijands volkomen te maken of den terugtogt te verligten. Dezelve moet uit de beste troepen worden gevormd, en eenen koenen en kundigen aanvoerder hebben.

De kavallerie zal - wanneer het terrein, zulks toelaat op de vleugels en in het midden, in échelons, opgesteld worden. Met kracht, orde en snelheid zal zij de vleugels des vijands aanvallen, of hen zoeken te overvleugelen; zij zal niet vroeger de galop aannemen dan in de nabijheid des vijands, welken zij aangrijpen wil; - zij zal den vijand nimmer stil staande afwachten, maar hem zoeken te voorkomen; - is zij echter niet sterk genoeg, dan zal zij zich manoeuvrerende terug trekken. Zij moet echter nimmer gelijktijdig alle hare eskadrons in het gevecht brengen, maar moet een derde gedeelte in kolonne of échelons op de hoogten of rugwaarts eene harer vleugels hebben.

Bij den aanval van eenig punt, moet de artillerie het vuur der vijandelijke batterijen tot zwijgen brengen; - bij de verdediging rigt zij - bij voorkeur - haar vuur, op de aanrukkende troepen: in beide gevallen, wordt zij zoo talrijk mogelijk, tegen over de hoofdpunten van aanval, vereenigd.

In de gevechten, even als bij alle operatien, zal men altijd trachten het *initiatief* te nemen, om den vijand tot de verdedigende wijze van vechten te noodzaken, waartoe ondertusschen een grooter aantal, als ook beter geoefende, troepen dan die des vijands, en een tot den aanval gunstig terrein, noodig is.

Bij de verdediging, stelt men zich rugwaarts van het terrein - waarop men ageren wil - op, om zich het morele overwigt van den aanval te verzekeren.

Een belangrijk en beslissend punt, moet met overwigtige kracht worden aangevallen; de voorbereidingen daartoe, worden het geschiktst door valsche aanvallen gedekt, gedurende welke, kolonnes punten bedreigen, welke men niet aangrijpen wil, om zich daarna snel en vereenigd op het ware aanvallings punt te werpen; terwijl men, door het terrein begunstigd of door heen en weder te marcheren, den vijand in het onzekere houdt, en de troepen tot den aanval vereenigt, of op punten, welke men van voornemen is niet ernstig aan te vallen, den vijand door geringe strijdkrachten bezig en staande houdt.

Bij de verdediging komt het hoofdzakelijk daarop aan; den sleutel der stellingen, d. i. zulke punten tegen welken de vijand zijne grootste krachten zal aanwen-

den, naauwkeurig te kennen. Daar moet men hem afwachten en zijne hoofdmagt vereenigd hebben.

Onafhankelijk van de maatregelen, welke op de vermoedelijke bedoelingen des vijands betrekking hebben, moeten de vleugels, tegen terrein-hindernissen gesteund worden, en daar waar deze ontbreken, moeten dezelve door in échelons gevormde korpsen ondersteund worden. Het beste middel blijft intusschen den vijand, in het oogenblik van den aanval te gemoet te gaan, waardoor hij somtijds in wanorde gebragt, de troepen vertrouwen ingeboezemd en dikwerf de overwinning geleekend wordt. Bij aanvallen, zijn geheimhouding van doel en snelle uitvoering, van gewigt; de nachten zijn voornamelijk geschikt, om troepen in de flanken of in den rug des vijands te zenden, des daags moeten hunne marschen door groote bewegingen bedekt worden.

De kommandant *en chef* beraamt vooruit de maatregelen, voor het geval van eenen mogelijken terugtogt en geeft de generaals en korps chefs de bewegingen, welke zij bij de waarschijnlijkste en mogelijke gebeurtenissen en voorvallen, en de stellingen, welke zij daarna moeten innemen, op. De generaals, zijn echter hieraan niet strikt gebonden, maar kunnen, naar den drang der omstandigheden, andere maatregelen nemen, doch altijd in overeenkomst met het algemeen plan voor het leger of de divisie.

Alle afdeelingen van het leger moeten elkander wederkeerig ondersteunen. Een generaal, welke op eenig punt, een voordeel hehaald had, in plaats van het voorwaarts rukken des vijands op een ander punt of tegen een ander gedeelte der troepen van het leger, welke hij zoude hebben kunnen ondersteunen, te beletten, verdient veeleer berisping dan lof. Slechts de ligte troepen, mogen eenen geslagen vijand, oogenblikkelijk en met snelheid vervolgen; de anderen stellen zich dan eerst in beweging, wanneer de orde in hunne kolonne gesteld is.

De generaal *en chef*, de kommanderende generaals der vleugels, van het midden, der reserve en der divisien geven - voor zoo veel dit geschieden kan - vóór het begin van het gevecht de plaatsen op, alwaar zij te vinden zijn. Van eene noodzakelijk geworden verandering daarin geven zij altijd kennis, en laten een officier op de plaats, welke zij verlaten achter, om de rigting optegeven, welke zij genomen hebben.

Het is de pligt der officieren en onderofficieren, aan hunne onderhebbenden door alle middelen, waarover zij

beschikken kunnen, in rijen en gelederen te houden, en in geval van noodzakelijkheid hem tot gehoorzaamheid te dwingen. Geen soldaat mag uit zijn gelid treden, om de gesneuvelden te onderzoeken en te plunderen, of om gewonden weg te brengen, wanneer zij daartoe geene uitdrukkelijke bevelen krijgen, welke bevelen eerst na het gevecht kunnen worden gegeven. Den soldaten zal ingeprent worden, dat edel en grootmoedigheid den moed eerwaardiger maakt, en dat derhalve geene krijgsgevangenen worden beroofd en elk van hen den zijnen mogen rang verschuldigde, eerbied worde toegedragen.

De intendanten en onderintendanten, moeten vóór en gedurende het gevecht, voor de hulp- en transportmiddelen zorgen, waarvan zij aan de generaals reken-schap moeten afleggen; degenen van hen en de gezondheids beambten, welke zich door werkzaamheid en ijver hebben doen onderscheiden, zullen in de berigten der generaals en van de chefs der algemeene staven genoemd worden.

De artillerie officieren, laten na het gevecht, het geschut, wapenen, kurassen, en het lederwerk op het slagveld verzamelen, en zorgen voor derzelve vervoer. (1)

Van de bataillons en escadrons chefs af en zoo opklimmende, moet elk - in zoo verre zulks hem betreft - bijdragen tot de naauwkeurige berigten van het gevecht. Verdient een militair eenige melding, wegens zijn gehouden gedrag; dat hij, b. v. een vaandel, een stuk geschut veroverd, zijnen generaal of chef gered, of eenig ander blijk van zijnen moed gegeven heeft,

(1) Zoo Spectator zich niet vergist, dan is deze werkzaamheid, ook bij ons leger, aan de officieren der artillerie opgedragen. Ten minste zijn zij er in den 10 daagschen veldtogt mede belast geweest. Hierbij komt de vraag bij hem op, of zulks altijd door de officieren der batterijen moet verrigt worden? Hetgeen, in zijn oog, ten nadeele der dienst moet uitvallen; daar deze, na een gevecht, met het in orde, brengen van hun personeel, materieel en munitien, fourageringen enz. reeds de handen vol hebben. De adjudanten der artillerie staven, zijn ook op eene te kleine schaal berekend, dan dat die van hunne gewone werkzaamheden kunnen gemist worden. Over het algemeen, heeft men bij het wapen der artillerie van ons leger te velde, alles bezuinigd, wat men bij andere wapens, aan ordonnans officieren, in de ruimte genomen heeft. De posten van hoofdofficieren worden door kapiteins verrigt (onder anderen bij het groote park). Dit is wel eevol, maar voor dat verdienstelijk wapen niet aanmoedigend. Overigens is er bij de vier divisien infanterie slechts één hoofdofficier der artillerie ingedeeld!

Spectator.

dan wordt hij bijzonder in de rapporten gemeld; waarnaar de kommandant *en chef* bepaalt, of hij in de legerorder, of wel in het bulletin der operatien zal gemeld worden. Het laatste kan dan alleen geschieden, wanneer het eerste plaats vindt. Zulk een berigt wordt door den stafofficier, onder welks oogen de daad verrigt is, geteekend en door de brigade- en divisie-generaal bekrachtigd.

Uit dit beknopt overzicht der bovengestelde afdeeling van het Fransche reglement voor de velddienst, zal men wel niet *veel* nieuws ontwaren. doch zal aan den belezen krijgsman, de blijken opleveren, dat hetzelfde naar de nieuwste wijze van krijgsnamen is opgesteld. Deze afdeeling is kort en bondig te zamen gevat, uit de grondstellingen der krijgsvoering, door den grootsten veldheer onzer eeuw, nagevolgd en opgegeven. De overige afdeelingen over de *marschen voor den vijand*, de *recognosceringen*, enz. zijn niet minder belangrijk. Het is te bejammeren, dat een vijftienjarige vrede bij ons weinig of niets van dien aard heeft voortgebracht, ten minste niets van regeringswege, is voorgeschreven waarin de jongere officieren eenen gids zouden kunnen vinden, en waarop de andere zich zouden kunnen beroepen. Zoo dit kort *overzicht* dezer afdeeling, aan de lezeren van *Spectator*, eenig genoeg verschaft, en zij verlangden omtrent de voornaamste afdeelingen een dergelijk overzicht te hebben, dan zoude *Spectator* zich gaarne met deze taak belasten. Om hiervan eenige zekerheid te hebben, zoude hij echter daartoe wenschen uitgenoodigd te worden, uit naam van eenige vereenigingen van officieren (mits brieven *franco*); dewijl hij niets vuriger wenscht dan in den smaak zijner lezers te kunnen werken. Eene uitnoodiging van het hoofdkwartier des legers, zou overigens genoegzaam zijn, om daaraan te voldoen.

De Spectator.

OVERZICHT

VAN EENIGE DER VOORNAAMSTE MILITAIRE TIJDSCHRIFTEN.

IV.

UNITED SERVICE JOURNAL. N°. 46 - 1sten September 1832.

Dit engelsch militair tijdschrift, is door de verscheidenheid van stoffen, het militaire wezen betreffende, de aandacht van den lezenden krijgsman waardig. Het wijdt zich aan alle vakken van het krijgswezen toe, en bearbeitd gelijktijdig het veld

der krijgsgeschiedenis, de onderscheidene takken der algemeene krijgskunst, en treedt dikwerf in afgetrokkene bespiegelingen, over legerorganisatie, en over onderdeelen der lagere taktiek. Het is daarenboven beschouwend, critisch, en heeft vooral de oorlogen in Spanje, die der Indiën, en de algemeene bevrijdingsoorlogen, door duchtig beredeneerde artikels voorgelicht. Men kan dit *united service journal* voor het tijdschrift houden, dat het grootst aantal correspondenten onder deszelfs redactie telt.

In het nummer, dat wij voor ons hebben liggen, vinden wij, onder artikels van minder belang, een stuk, over het toenmaals hangende (thans uitgevoerde ontwerp, van eenen gecombineerden togt Frankrijk en Engeland) tegen de Schelde. De schrijver betoogt daarin het onzinnige van eene dergelijke expeditie, - zijne redenering grondende op de verdedigings middelen, welke aan den mond der Schelde reeds in 1809 vereenigd waren, en die sedert dien tijd, vooral in de twee laatste jaren, buitengemeen zijn toegenomen. Hij vraagt daarbij, wat men er mede winnen zoude, door Vlissingen te beschieten; welke vesting men voorbij zou moeten varen om de expeditie te volvoeren. « Men zou ongetwijfeld eenige huizen vernielen; maar zonder te spreken van de gloeiende kogels, die voorzeker door de Hollanders zouden gebezigd worden, geloofde men dan, dat eene vloot, gedurende eenigen tijd, aan het vuur der ontzagwekkende batterijen, welke aan de zeezijde zijn opgeworpen - zoude kunnen blijven blootgesteld, en wel zoo lang tot dat men deze batterijen tot zwijgen had gebracht? En wat zou dan de uitkomst van deze prachtige overheerlijke overwinning zijn. Zou deze, de Hollandsche regering doen toegeven en derzelve ware belangen doen uit het oog verliezen? *Dit denkbeeld is waarlijk te zot!* » - Verder zegt de schrijver, zoude men, na deze gewaande overwinning, bij het opzeilen der rivier met nog meerdere moeilijkheden te kampen hebben, die, onvermijdelijk, door het verlies der vloot, en het onbruikbaar maken der Schelde, zou gevolgd worden; terwijl hij er deze merkwaardige woorden bij voegt. « *De koelbloedige moed der Hollanders maakt hen juist geschikt tot de verdediging van hun grondgebied en hunne versterkte plaatsen - dus voornamelijk geschikt naar eenen oorlog, waarin kloekmoedige en standvastige volharding de grootste eigenschap is.* »

In dit nummer komt nog een verslag voor, omtrent den toestand van het Nederlandsche leger in de maand Augustus II., door een Engelsch staf-officier - welke den oorlog in Spanje heeft medegemaakt; - geschreven. Een inlander kan waarlijk met geen grooter lof, over ons nationaal leger spreken, en toch is dezelve niet overdreven; terwijl de bijzonderheden, waarin de schrijver treedt, genoegzame blijken dragen, dat hij ons leger, niet als een oppervlakkig beschouwer, bezien heeft.

Over de legerschouwing te Oirschot « op den 21 Julij II., sprekende, zegt hij onder anderen: » Nimmer heb ik troepen, in beter orde, van schooner voorkomen, en beter uitgerust en bewapend gezien. Hunne bewegingen werden volmaakt geregeld uitgevoerd, terwijl hierbij de officieren, over het algemeen, blijken gaven, dat zij hun handwerk grondig verstonden. De

linietroepen, zoo wel als de schutter korpsen, leveren eene geduchte krachtvolle infanterie op. De artillerie, overtreft alles, wat men van dit wapen denken kan, en ik geloof niet, dat men iets treffelijkers en schooners elders kan zien. Het materieel is voor eenen moeilijken en langdurigen veldtogt bijzonder geschikt; daarenboven zijn hunne hespanningen beter dan de onze (dit gezegde is merkwaardig in den mond eens Engelschmans.) « De kavallerie is jong, zoowel manschappen als paarden. »

« De grootste geestdrift bespeurt men in alle rangen en gelederen. De Koning en de Prins van Oranje zijn aangebeden. Het geheel heeft mij de overtuigendste zekerheid gegeven, dat het Hollandsche leger in staat is, zich te plaatsen tegen over een meer dan gelijk aantal Fransche troepen. »

De overige artikels van dit nummer, namelijk: *over de oefenings-legers in Engeland; iets over de taktiek der infanterie en kavallerie, en over de oude Engelsche boogschutters*, zijn van minder aanbelang.

AAN DEN MILITAIREN SPECTATOR.

Daar de majoor der Fransche artillerie DOISY, schrijver van de *verhandeling over de doelmatigste wijze, om voorwerpen te vernielen of voor den vijand onbruikbaar te maken*, waarvan de voornaamste punten in uw no. 21 en 22, zijn aangehaald, onbekend schijnt geweest te zijn met eene proef, om geschut te doen springen: welke te Douai in het jaar 1813, op last van den minister van oorlog heeft plaats gehad, zoo zal eene korte beschrijving deze proef, waarvan ik ooggetuige geweest ben, door UEd. misschien van genoegzaam belang worden beschouwd, om, als eene kleine bijdrage tot gemelde verhandeling, in uw geacht blad opgenomen te worden.

Bij den terugtogt van het Fransche leger uit Rusland, in 1812, hadden eenige artillerie officieren het metalen veldgeschut - dat zij, bij gebrek aan transportmiddelen, niet konden mede voeren - geheel onbruikbaar gemaakt, door hetzelfde aan stukken te doen springen. De minister van oorlog van de wijze, waarop dit had plaats gehad, berigt bekomen hebbende, gaf last aan den kolonel BAUDREVILLE, directeur der artillerie te Douai, om door eene proef te doen onderzoeken, of die wijze, om geschut geheel onbruikbaar te maken, ook op belegerings-geschut kon toegepast worden, en stelde daartoe zes lange metalen kanons van 12 en 18 pond (oud Hollandsch geschut) ter beschikking, welke in de geschut-gieterij aldáár vóórhanden en bestemd waren, om vergoten te worden.

De proef geschiedde naar het voorschrift van den minister, en had op de volgende wijze plaats:

De kanons werden ieder met vier á vijf gewone artillerie patronen met kogels geladen. De eerste lading werd tot achter in de ziel gebracht en behoorlijk aangezet; dan de tweede, doch niet tot op de eerste, maar op eenen afstand van deze van 30

tot 33 Nederlandsche duimen; voorts de derde patroon met kogel, met eene gelijke tusschenruimte van de tweede, en zoo vervolgens de overige tot aan de monding van het kanon. Hierna werden deze vuurmonden in eene tot dat einde op het glacis te Douai gegraven-kuil van twee Nederlandsche ellen diepte en van vier ellen in het vierkant, naast elkanderen, en met de kulassen, naar eene zijde gekeerd, geplaatst, met een gezwind pijpje gemonteerd, en een eind gezwinde lont aan een pijpje vast gemaakt; deze eindden op het midden met elkander vereenigd en buiten den kuil geleid. Nadat de daarbij tegenwoordige officieren en manschappen zich op omtrent honderd schreden, achter eene borstwering hadden verwijderd, werd een zunder met een der eindden, tegen de gezwinde lont gelegd, en het tegen overgestelde einde aangestoken; opdat de gene, die daarmede belast was, zich tijdig genoeg in zekerheid konde stellen. Eenige minuten daarna hoorde men twee sterke uitbarstingen en toen men na eenen geruimen tijd gewacht te hebben, de aarde, die door het springen der kanons, over dezelve was heen gestort, weg geruimd had, bevond men dat vier kanons, namelijk no. 2, 3, 4 en 5 waren gesprongen, en de ladingen van no. 1 en 6, geen vuur hadden gevat, waarschijnlijk om dat de eindden gezwinde lont, de eerstgemelde korter zijnde, het vuur eerder aan de pijpjes hadden gebragt, en die van no. 1 en 6, door de uitbarsting en de daardoor verspreide aarde, waren uitgedoofd geworden. Deze kanons werden weder op nieuw gemonteerd, en op gelijke wijze aangestoken, met dat gevolg, dat zij mede aan verscheidene stukken sprongen.

Men heeft bij deze proef niet kunnen ontwaren, waar de lading der kanons de meeste kracht had uitgeoefend: een derzelve was in de geheele lengte van een gescheurd; een ander tusschen het tappen en bodemstuk en een derden, waarvan het bovenstuk geheel van het tappenstuk geslagen was. Hoezeer, volgens de bepaling van den minister, de kuil met ribben en planken, bedekt was, kon dit echter de verspreiding der stukken metaal bij het springen (zoo als vermoedelijk daarmede was bedoeld) niet beletten; daar de uitbarsting zoo geweldig was, dat onder anderen een stuk metaal van nabij 125 Nederlandsche ponden, over de twee honderd schreden, ver geworpen wierd.

Wanneer officieren der artillerie in het zeldzame geval moeten komen, om metalen of ijzeren kanons geheel onbruikbaar te moeten maken, en daartoe de voorschrevene wijze wilden volgen, dan zoude het, naar mijn inzien, onnoodig zijn, om de kanons tot dat einde van hunne affuiten afteleggen; sprekende het van zelve, dat het springen der eerste, de vernieling der laatstgemelde moet ten gevolge hebben. — Daar echter de verspreiding der stukken metaal of ijzer, daarbij zeer aanmerkelijk kan zijn, is het vooral noodzakelijk, dat de noodige voorzorgen worden genomen, opdat dezelve onze eigene troepen niet zouden kunnen schaden.

Een Uwer Lezers.

Deze en meerdere bijdragen, door *Spectator* ontvangen, getuigen meer en meer eene klimmende belangstelling in zijn blad en verlevendigt des gelijks de hoop op eene uitgebreidere deelneming - terwijl *Spectator* daardoor aangespoord wordt, met vernieuwden ijver in het belang zijner lezers te werken.

De Spectator.

PLAATS GEHAD HEBBENDE PROMOTIEN,
BIJ HET LEGER.

Door Z. M. zijn tot kapiteins benoemd:

Bij de tweede afdeeling infanterie, de eerste luitenant A. van der Beek, van de 14de afdeeling infanterie.

Bij de vijfde afdeeling infanterie, de eerste luitenant-adjutant J. H. Salomon, van de 12de afdeeling, en de eerste luitenant W. A. Holl, van de 10de afdeeling infanterie.

Nog is tot kapitein, onder genot van het non-activiteits-traktament, aan dien rang verbonden, benoemd, de eerste luitenant-adjutant A. I. van Hoey Schilthouwer.

Bij besluit van Zijne Majesteit van 18 November, n°. 70, zijn benoemd;

Bij het 3de bataillon veld-artillerie:

Tot 1sten luit., de 2de luit. B. J. Spengler, van het bataillon.

Bij het bataillon vrijwillige artilleristen:

Tot 2de luit.: de serg. J. A. Besier; C. W. Smit en W. J. Burghgraaf; de beide eerstgenoemde kadets van de militaire academie, en tijdelijk dienende bij gemeld bataillon vrijwillige artilleristen, en bij het 6de bataillon artillerie nationale militie, en laatstgemelde insgelijks van het bataillon artillerie militie.

Bij het bataillon artillerie schutterij.

Tot 2de kapits.: de 1ste luit.-onderwijzer, H. C. Clement, van het 3de bataillon veld-artillerie, en de 1ste luit. G. F. S. Huguenin, van het korps rijdende artillerie, met bepaling dat de oudste in rang als kompagnies-kommandant optreden, en de andere de dienst van zijnen graad bij den staf van het bataillon zal verrigten; — Tot 1ste luits.: de 2de luits.: E. E. Ernst en F. J. J. Schepern, beide van het bataillon vrijwillige artilleristen; P. M. Gumpertz, van het 6de bataillon artillerie nationale militie, en W. H. Köhler, van het bataillon vrijwillige artilleristen; Tot 2de luits.: de serg. L. F. N. Dröber en J. M. van Klinkenberg Dozy, beiden van het 3de bataillon artillerie nationale militie, en F. H. Wagner, kadet van de militaire academie, en tijdelijk dienende bij het 1ste bataillon veld-artillerie.

Bij de divisie pontonniers:

Tot 2den luit. de serg. J. J. Bosveld Hetersch, van het bataillon vrijwillige artilleristen; — Tot magazijnmeester der artillerie van de 2de klasse te Geertruidenberg, met rang van kapit., de 1ste luit. J. H. Gerlach, van het bataillon vrijwillige artilleristen; — Tot conducteur der artillerie van de 3de klasse, bij het magazijn dier klasse, in de Willemstad; de serg. P. Mus, van het 6de bataillon artillerie nationale militie.

Voorts, in zijnen tegenwoordigen rang en ancienniteit overgeplaatst bij het bataillon vrijwillige artilleristen, de 2de luit. K. A. Ernst, van het bataillon transporttrein.

En is wijders aan den 1sten luit. A. Schutz, van de artillerie garnizoens-kompagnie, en aan den conducteur der artillerie der 3de klasse J. de Groen, bij het magazijn dier klasse in de Willemstad, het non-activiteit-traktement verleend, beiden in afwachting dat aan hen het pensioen zal worden toegekend.

Eindelijk is de 1ste luit. M. Rynen, van het 3de bataillon artillerie nationale militie, uit zijne betrekking van adjudant bij voorschreven bataillon eervol ontslagen.

A L B U M

VOOR

LEVENS-SCHETSEN EN TAFEREELN UIT DE KRIJGS-
GESCHIEDENIS EN UIT HET KRIJGSMANSLEVEN.

II.

JAN VAN DEN KORNPOT,

ALS KRIJGSHELD EN ALS UITVINDER BESCHOUWD.

(Vervolg van N°. 24.)

Kort daarna, en eer het nog mogelijk was Groningen te reddeden, werd het verraad voltooid, en de stad door verrassing ingenomen; maar de Ommelanden bleven getrouw, en de spoed, met welken KORNPOT handelde, bewerkte de vereeniging der Vriesche legers onder *Berthold Entes* met de graven van Hohenlohe en Nassau, ten einde Groningen te hernemen; doch te vergeefs, daar men weldra deze legers elders benoodigd was.

Een tweede blijk van moed en beleid werd door VAN KORNPOT in *Coevorden* gegeven, welke plaats reeds zoo dikwerf van heeren gewisseld had, dat men ook daar niets dan oproer en verraad vreesde; ja zijn eigen volk sloeg wegens wanbetaling tot muiten over, en de stoutmoedigsten onder hen waagden het zelfs, hem met den dood te dreigen, indien hij niet geld wist te schaffen. Maar hier zag men ook met verwondering, wat *persoonlijke moed en tegenwoordigheid van geest* vermag! Na te vergeefs den weg der zachtheid beproefd te hebben, waardoor, gelijk bij de meeste muiters, bij hen een wanbegrip van zwakheden der tegenpartij ontstond, en hunne blinde woede meer toedanaf nam, neemt KORNPOT zijn besluit, laat vijf der voor-naamste belhamers en raddraaijers bij den kop vatten, en geeft met zulk een streng en onbeteuterd gelaat aan hunne eigene spitsbroeders bevel, om drie der kwaadwilligste oproerlingen, aan eenen paal gebonden, te doorschieten, (Vreede, maar ook streng noodzakelijke beslissing!) dat zij gehoorzaamden, en voor de twee overigen om genade smeekten. Van dit oogenblik af was zijn gezag hersteld: elk volvoerde stiptelijk zijne bevelen, en KORNPOTS gedrag mag, bij alle schijnbare wreedheid, in zulke gevallen, en vooral in tijden van oproer en verraad, aan menig onderbevelhebber en op zich zelven staanden officier tot les en voorbeeld verstreken.

Wie aan de somtijds verschrikkelijke straffen der mouterij bij de Romeinen, aan de door de wetten zelve voorgeschrevene *decimatie*, en aan de voorbeelden van de beroemdste veldheeren bij de beschaafde volken denkt, aan eenen *Manlius Torquatus*, *Severus*, de *Cassé-Brissac*, den ridder de *Vilanel* (1) en anderen, zal deze aanmerking juist vinden. Maar voorzeker is het ook niet aan een ieder gegeven, om zich naar eisch van zaken, zacht of streng te gedragen, en de regtvaardigste veldheeren, *Q. Fabius Rullianus*, *Pyrrhus*, *Montecuculi* e. a. waren dikwijls met moete van wreedheid vrij te pleiten.

Van nu af plukte VAN KORNPOT niet dan lauweren, en onvergankelijk is de roem van zijne bedrijven en vindingen in het voorheen vrij beduidende en thans zoo onaanzienlijke STEENWYK, door den trotschen *Rennenberg* bedreigd, die wel voor Deventer en Zwol het hoofd had gestooten, maar-meester van het versterkte Grot zijnde- ook Steenwijk wilde bemagtigen, en met de infanterie over de moerassen van Ommen en met de kavallerie, over het veroverde gebied van Coevorden aanrukte. De Staten hadden niet zoodra tijding van dien toelag ontvangen, of zij zonden aan KORNPOT bevel, om met al zijn volk zich ten spoedigste in deze sterkte te werpen, te meer, daar de burgers oproerig en Spaansch gezind waren, en de bezetting zelve ten deele te zwak, ten deele ook onzeker was.

Hier bleek nu terstond de geest en de strekking van KORNPOT, die-vooruit ziende - welk lot hem in Steenwijk wachte, reeds vooraf zijn onwrikbaar besluit nam; overtuigd zijnde, dat men in deze tijden van snood verraad, die zich, helaas! ook in onze dagen op eene verregaande wijze vernieuwd hebben, even voorzigtig als rasch moet te werk gaan. Hij had te weinig hoop, om het in deze vesting lang tegen den overmagtigen *Renneberg* te kunnen houden, en vertrouwde even min op de gezindheid der burgers en der bezetting.

«Kameraden» (roept hij zijnen makkers toe, eer hij, op den 17den October 1581, binnen de stad trok.) «Wij strijden voor de goede zaak, maar wij hebben het van buiten met eenen magtigen vijand, en binnen de stad met verraders te doen!»

«Nimmer twijfelde ik aan uwen moed en oprechte trouw!» «Zweert met mij, van nimmer, wat 'er ook gebeure, van overgave of van handelen met den vijand te spreken, op straffe van door den naaststaande terstond doorstooten te worden.» — Dit was ware manntaal, en door de uitkomst beproefd. Allen zwoeren den plegtigen eed, van nimmer te wankelen, en getrouwheid tot in den dood.

KORNPOT was naauwelijks binnen de stad getrokken. of er voegden zich nieuwe manschappen bij hem; HANS PLAAT verscheen met zijn vendel, en van kapitein STUVERS vendel kwam de luitenant BEERENBROEK op, maar ook van dezen liet zich niet veel verwachten, daar zij meestal uit versch en ongeoeffend volk

(1) Wij zullen bij eene andere gelegenheid dit merkwaardige en in alle deelen, met het hier vermelde, overeenkomstige geval van *Vilanel* te Landau, en eenige andere voorbeelden, aanhalen.

bestonden, wier trouw en volharding nog zeer onzeker waren. Doch VAN DEN KORNPOT verloor nimmer den moed: hij had nu zes honderd man bij een, en de stad leverde daarenboven nog drie honderd weerbare burgers op welke, hij nogtans veel minder mogt betrouwen. Ook ontbrak het de bezetting volstrekt aan grof geschut, aan genoegzamen voorraad, om een lang beleg te kunnen uithouden, en (wat wel het gevaarlijkste was) aan eenen opperbevelhebber, dubbel noodig in geval van beleg. Er bleef voor het oogenblik niets anders over, dan dat de kapiteins gezamenlijk, doch alleen in gemeenschap met de wethouders, alles voorloopig regelden, wat tot verdediging der vesting, tot besparing van het buskruid, en tot het bezuinigen der levensmiddelen noodig zoude geoordeeld worden.

Dit alles scheen tot dus verre vrij wel te gaan, en de noodigste maatregelen tot veiligheid, versterking en genoegzamen mondvoorraad werden genomen; KORNPOT in 't bijzonder als de bekwaamste en kundigste onder de kapiteins, nam de gewigtige zorg op zich voor het toestellen van allerlei vuurwerk, voor het afbreken van alle hinderlijke, te dicht bij de stad staande, of met stroo gedekte huizen, en nieuwe middelen ter verdediging of versterking: en in 't begin scheen alles eendragt en vasten moed te beloven. Weldra vertoonde zich de vijandelijke voorhoede in de nabijheid der stad, en men aarzelde geen oogenblik, om door eenen plotselijken uitval hem te toonen, dat men er ver van af was, om den graaf van RENNEBERG in zijne verraderlijke bedoelingen, gelijk hij hoopte, te ontmoet te komen. De vijand werd aan twee plaatsen te gelijk aangevallen, het hoofd der voorhoede, de overste MOM doorschoten en nieuwe krijgs- en mondvoorraad binnen de vesting gebragt.

Maar geheel anders stonden de zaken, toen men met zekerheid de komst van RENNEBERG zelve, met een aanzienlijk leger, vernam. De Spaanschgezinden hieven stoutmoedig het hoofd omhoog: vele kapiteins en leden der regering wierpen het masker af, en beweerden, dat de stad zich niet kon houden, en dat men ten spoedigste moest besluiten, om bij de algemeene staten op een snel ontzet aantedingen. Zelfs PLAAT en BEERENBROEK ontvielen aan KORNPOT, en onderteekenden met OLTHOF, KOEN Dirkszoon en de regering den brief. KORNPOT alleen was volstrekt hiertoe niet overtehalen, en verklaarde onbeschroomd, «dat hij het schandelijk en strafbaar oordeelde, het gouvernement te misleiden, dat men nimmer vestingen bouwde, om ze bij de eerste opeisching overtegeven, en dat men, in plaats van valsche berigten, eerst alles moest beproeven, wat mannen van eer en van vaderlandsche gevoelens vermogen!»

Maar de moedige KORNPOT had nog geheel andere beproevingen doortestaan; die nogtans ten deele *onvermijdelijke gevolgen van de oneensgezindheid der hoofden waren*, en die aan alle officieren tot nuttige lessen kunnen verstreken, vooral in zulke benarde omstandigheden, waar de vijand van buiten dreigt, en het verraad van binnen loert. De soldaat, die in oorlogs- of vredes-tijden, om het even! — oneenigheid onder zijne meerderen ontwaart, wordt maar al te ligt driester, hoopt op ondersteuning, mort eerst heimelijk, dan openlijk, en slaat eindelijk tot oproer, ongehoorzaamheid en bedreigingen over.

Dit is nog meer het geval bij *burgers* in eene belegerde stad, die, alles voor have, lijf en kostbaarheden vreezende, altoos voor de overgave gestemd zijn, dikwijls van *pligt* en *krijgsmanseer* geen juist denkbeeld hebben, of deze twee punten aan hunne bijzondere belangen ondergeschikt wanen. Dit was volkomen het geval in 't belegerde Steenwijk, zelfs nog eer de stad door zware rampen, bombardement of hongersnood geteisterd wierd. Men wist, dat er om ontzet geschreven was, en dat zelfs de wethouderschap en de meeste officieren dit verzoek om een spoedig ontzet hadden onderteekend. Doch men vernam tevens, dat de brave KORNPOT, wiens hart voor 't vaderland en voor WILLEM den Zwijger sloeg, uit pligtgevoel 's lands staten van het tegendeel had verwittigd, en niet dan volharding en de dapperste tegenweër beaamde. Ja hij had zelfs het geluk, om door zijn voorbeeld, beleid en moed eerst BEERENBROEK, en daarna ook PLAAT en AUSTRIA, op zijne zijde te trekken. Deze brave mannen beloofden elkanderen, bij handslag, moedig te volharderen, en nimmer van overgave te spreken, zoo lang men nog mondvoorraad zoude hebben. Maar het getal der bevreesden, misnoegden en verraders was te groot. Burgers en soldaten sloegen te gelijk aan het morren, de zamenrottingen werden sterker en dreigender, en eindelijk stroomde de oproerige menigte naar de markt, en drong, met groot getier, verwenningen en bedreigingen, op de overgave aan. De weinige getrouwen verloren oogenblikkelijk den moed, kapitein PLAAT, een man van een wankelmoedig karakter, werd om gepraat, en de goede zaak scheen verloren. Maar juist in zulke gevaarlijke oogenblikken vertoont zich de ware moed, die geen doodsgevaar sehroomt, en aan krijgseer en vaderland willig het offer van 't leven brengt. Het wakkere drietal van helden, de kapitein VAN DEN KORNPOT, en de twee luitenants BEERENBROEK en AUSTRIA, drong met eenen kleinen hoop van soldaten te midden door de menigte heen, en KORNPOT duwde met eene donderende stem aan de morrende burgers de krachtige woorden toe: «Pakt u naar huis, gij schelmen! Wat staat gij hier te kakelen, om bij onze brave soldaten door uwe burgers den moed te verminderen? Zij verstaan hunne zaken zelve wel, en hebben uwen raad in 't minst niet noodig! — Pakt u terstond weg!»

Deze stoute mannentaal baarde schrik en verbazing, de bedremmelde menigte droop af, en slechts weinige bleven; een ruwe vleeschhouwer alleen dorst de woorden te laten hooren: »Maar hoe zal het ten laatste gaan, als wij niets meer te eten hebben?» Doch de onversaagde KORNPOT, dreef ook hem en de overigen met de barsche woorden van daar: «Daar is het nog (in lang niet aan toe, maar als het daartoe komt, dan zullen wij jou schelm en jousgelijken het eerst op eten!»

Van nu af hielden zich burgers en soldaten stil, en KORNPOT werd stipt gehoorzaamd: maar de heimelijke lagen, listen en briefwisselingen duurden voort. (2) Doch, zonder thans alle

(2) Zie de nadere voorvallen van dit merkwaardig beleg bij *Wagenaar*, VII deel, *Bor*, *Reyd*, *Meteren*, *Hooft*, *Renico Fresinga*, memor. (in tom. III van *Ger. Dumbar*, *analect.*) Nederl. mannen en vrouwen X deel enz.

bijzonderheden van dit beleg nader te verhalen, zullen wij hier alléén datgeen aanstippen, wat bijzonder merkwaardig is, of tot onzen held betrekking heeft.

C. F. H.

(Het vervolg in een volgend nummer.)

Uerscheidenheden.

KRIJGSKUNDIGE AANTEKENINGEN

BETREFFENDE DE STAD

LEUVEN.

In de elfde eeuw ondernam *Godefridus*, hertog van Lotharingen, door medewerking der hulptroepen van keizer *Henricus* den heiligen, de belegering van Leuven, maar werd door den graaf *Lambertus* gedwongen het beleg op te breken.

In 1572 ondernam de Prins van *Oranje* eenen aanval op Leuven, doch werd door overmagt gedwongen terug te trekken.

In 1635 vatten de Hollanders en Franschen het voornemen op, om Leuven te belegeren; doch werden door gebrek aan levensmiddelen genoodzaakt hetzelfde te laten varen.

In 1746 rukten de Franschen Leuven binnen.

In 1789 deden de patriotten onder het bevel van den generaal *van der Mersch* hunnen intogt in Leuven.

1792. De Keizerlijke troepen waren, in het laatst van dit jaar, uit Champagne gedrongen. Nog andere tegenspoeden waren hen in België wachtende. *Dumouriez* drong hen van de eene stelling in de andere en ontnam hun zelfs, in de maand November van dat jaar, Leuven.

1793. *Dumouriez* wist weinig partij van zijne behaalde voordeelen te trekken: hij stelde zich achter de Roer op, in plaats van zijn goed fortuin te volgen. Weldra werd hij door de geallieerden uit zijne positien verdrongen en genoodzaakt de blokkade van Maastricht op te geven. Van alle kanten overvallen moesten de Franschen in wanorde terug trekken, om zich onder Leuven te verzamelen. *Dumouriez* kwam, en de slag bij Nerwinden was verloren! Daarop nam hij eene stelling op den Pellenberg om Leuven en Brussel te dekken, en werd in, deze stelling door de Keizerlijke troepen aangevallen. Den geheelen dag door moest de generaal *Champpmorin*, de gedurig herhaalde aanvallen der Keizerlijke troepen doorstaan, welke telkens werden afgeslagen. Dit had eveneens plaats op de hoogtens van Mariendael, alwaar de generaal *Leveneur* met achttien bataillons van het leger der Ardennes post gevat had. De kloekmoedige tegenstand der Fransche troepen deed onderhandelingen aanknoopen, waarbij het de Fransche troepen vergund werd vrij af te trekken. Den dag na het gevecht van Leuven, hadden de republikeinen eenen hevigen aanval op den Pellenberg van de Oostenrijkers door te staan hielden echter zich staande, doch werden door den snellen terugtogt van den generaal *Lamarche* in wanorde medegesleept. Den volgenden morgen zond de generaal *Dumouriez*, onder voorwendsel van over de uitlevering der krijgsgevangenen te onderhandelen, den kolonel *Montjoie* naar het vijandelijke leger. Daarop kwam de kolonel *Mack* dienselfden avond te Leuven, om mondelings den vrijen aftogt der

Franschen te bepalen. De ontruiming van Leuven, hetwelk dadelijk door de Keizerlijke troepen bezet werd, geschiedde in de grootste wanorde; naauwelijks konde het den Franschen generaals gelukken, hunne troepen, op den Brusselschen weg bij Cortenberg, bij een te krijgen. De beide kommanderende generaals hadden daarna eene zamenkomst op den Yzeren berg.

1794. Door de veldslagen bij Hondscote en Fleurus vlag België voor de Fransche legers open. De generaal *Kleber* drong toe aan den voet van den ijzerberg door, nam de vijandelijke versterkingen in, en jaagde de Keizerlijke troepen in verwarring door de stad, waarvan hij zich meester maak te.

1814. Werden de Franschen door de geallieerden gedwongen, om Leuven te ontruimen.

IETS OVER HET BELANG DER IJZEREN WEGEN, OOK VOOR HET OORLOGEN.

In het *Polytechnisches Journal* von *DINGLER*. *Band XLV* heft 3, leest men:

«Van welk een belang de invloed der ijzeren wegen op de maatregelen der regering is, wanneer deze wegen algemeen ingevoerd worden, zal men uit de navolgende voorbeelden kunnen opmaken. Bij de onrustige bewegingen, welke Ierland bedreigden, werd in den afgeloopen winter, een bataillon infanterie van 800 man, met al deszelfs bagagie in 2 uren van Manchester naar Liverpool, langs den ijzeren weg, vervoerd, zijnde een afstand van 31 Engelsche mijlen; en één uur na deszelfs aankomst in Liverpool, was het ook reeds voor den overtogt naar Ierland ingescheept! Eveneens wordt het reeds afgewerkte gedeelte der Baltimore- en Ohio-ijzerbaan, in Amerika, gebruikt, om de arbeiders aan dezen weg, wanneer zij oproerig worden, door de militaire magt te doen overvallen.

BRIEFWISSELING.

Spectator, heeft met dankerkentenis ontvangen twee bijdragen voor het wapen der kavallerie, van eenen ijverigen medewerker, die zich M. teekent. Dezelve zullen in volgende nummers worden opgenomen.

Verder, eene opgave der sterkte en zamenstelling van het Pruisische leger. Daar S, in zijn n°. 18, de laatste opgave dier sterkte reeds heeft opgenomen-zoo heeft hij deze opgave moeten ter zijde leggen. Ook heeft de schrijver zich vergist, met den veldmaarschalk *Gneisenau* nog onder de levende Pruisische bevelvoerders op te nemen. Deze beroemde krijgsman is reeds sedert een jaar overleden.

Een brief, geteekend: een *artillerie onderofficier*, gedagteekend van den 2den October, was wel ontvangen. Het onderwerp van ondergeschikt en zelfs meer persoonlijk belang zijnde, is dit tot nog toe niet kunnen worden opgenomen. *Spectator* zal echter gelegenheid vinden, bedoeld onderwerp in een artikel intekleeden.

Tevens is bij S. ontvangen een brief, geteekend enige geabonneerden, zijnde een vervolg op dezen brief, geplaatst in zijn n°. 18. Dit onderwerp zal in een te verwachten artikel worden behandeld.